

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Oblicza geografii. Zakres rozszerzony. KLASA 2

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
2	3	4	5	6
I. Procesy zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi				
Uczeń: • klasyfikuje procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: wietrzenie, zwietrzelina • wyróżnia rodzaje wietrzenia (fizyczne, chemiczne, biologiczne) • wymienia produkty wietrzenia • wymienia rodzaje ruchów masowych • wyjaśnia znaczenie terminu kras • wymienia skały rozpuszczalne przez wodę • wymienia podstawowe formy krasowe • wymienia elementy doliny rzecznej na podstawie schematu • wymienia rodzaje erozji rzecznej • wymienia typy ujść rzecznych • wskazuje na mapie delty i ujścia lejkowate • wyjaśnia znaczenie terminów: lodowiec górski, lądolód • wymienia rodzaje moren • rozróżnia formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów na ilustracji oraz fotografii • wyjaśnia znaczenie terminów: abrazja, klif, plaża, mierzeja • wymienia czynniki kształtujące wybrzeża morskie • wymienia czynniki wpływające na intensywność rzeźbotwórczej działalności wiatru	Uczeń: • wymienia czynniki wpływające na efekty procesów zewnętrznych • wymienia czynniki decydujące o intensywności wietrzenia na kuli ziemskiej • omawia procesy krasowe • omawia właściwości rozpuszczające wody • odróżnia formy krasu powierzchniowego od krasu podziemnego • odróżnia terasę zalewową od terasy nadzalewowej • odróżnia erozje wgłębną, wsteczną i boczną • wskazuje na mapie delty i ujścia lejkowate • wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców • omawia powstawanie różnych typów moren • wymienia przykłady niszczącej i budującej działalności morza • rozróżnia typy wybrzeży na podstawie map i fotografii • wymienia formy terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru • wyjaśnia różnice między wydumą paraboliczną a barchanem	Uczeń: • omawia procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) • charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego, chemicznego i biologicznego • przedstawia formy i produkty powstałe w wyniku poszczególnych rodzajów wietrzenia • omawia rozwój rzeźby terenu powstałej pod wpływem ruchów masowych • przedstawia czynniki wpływające na przebieg zjawisk krasowych • przedstawia uwarunkowania tempa rozpuszczania skał • omawia cechy rzeźby krasowej • wskazuje na mapie obszary krasowe znane na świecie, w Europie i w Polsce • porównuje cechy rzeki w biegach górnym, środkowym i dolnym • rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności rzek • charakteryzuje typy ujść rzecznych na podstawie mapy i zdjęć satelitarnych • klasyfikuje formy rzeźby polodowcowej na formy erozyjne i formy akumulacyjne • charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów	Uczeń: • omawia intensywność poszczególnych rodzajów wietrzenia na Ziemi na podstawie schematu • omawia skutki procesu wietrzenia • omawia genezę wybranych form krasowych powierzchniowych i podziemnych • omawia skutki ruchów masowych • omawia sposoby zapobiegania ruchom masowych oraz minimalizowania ich następstw • wymienia etapy rozwoju form krasu powierzchniowego • podaje cechy rzeźbotwórczej działalności rzeki – erozji, transportu, akumulacji – w jej górnym, środkowym i dolnym biegu • analizuje powstawanie meandrów na podstawie schematu • opisuje niszczącą, transportową i akumulacyjną działalność lodowców • charakteryzuje krajobraz młodogłacjalny • omawia procesy i formy na wybrzeżu stromym • porównuje typy wybrzeży morskich oraz podaje ich podobieństwa i różnice • charakteryzuje niszczącą, transportującą i budującą działalność wiatru • rozróżnia formy rzeźby erozyjnej	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania procesów rzeźbotwórczych rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia • omawia skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia • wykazuje wpływ czynników przyrodniczych i działalności człowieka na grawitacyjne ruchy masowe • przedstawia przykłady ograniczeń w zakresie zagospodarowania terenu, wynikające z budowy geologicznej podłoża, rzeźby terenu i grawitacyjnych ruchów masowych • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania procesów rzeźbotwórczych (erozji i akumulacji) na poszczególnych odcinkach rzeki (górnym, środkowym i dolnym) • opisuje fazy rozwoju zakola rzeczego i powstawanie starorzecza na podstawie ilustracji

- wymienia rodzaje wydm - wymienia rodzaje pustyń - podaje nazwy największych pustyń na Ziemi		- wymienia czynniki wpływające na tempo cofania się wybrzeży klifowych - przedstawia proces powstawania mierzei na podstawie schematu - charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) - omawia uwarunkowania procesów eolicznych - omawia warunki tworzenia się wydm	i akumulacyjnej działalności wiatru na podstawie fotografii	
---	--	---	---	--

II. Pedosfera i biosfera

Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: gleba, przydatność rolnicza gleb, żyzność, urodzajność - rozdziela gleby strefowe, śródstrefowe i niestrefowe - rozdziela podstawowe profile glebowe - wyjaśnia znaczenie terminu formacje roślinne - podaje nazwy formacji roślinnych - wskazuje na mapie zasięg występowania głównych stref roślinnych - wymienia charakterystyczne gatunki roślinne w każdej ze stref roślinnych - wymienia piętra roślinne na przykładzie Tatr	Uczeń: - charakteryzuje najważniejsze poziomy glebowe na podstawie ilustracji profili glebowych - wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych i niestrefowych - podaje charakterystyczne cechy głównych stref roślinnych na Ziemi - porównuje piętrowość w wybranych górach świata	Uczeń: - przedstawia uwarunkowania powstawania gleb - omawia podstawowe profile glebowe - omawia cechy głównych typów gleb strefowych, śródstrefowych i niestrefowych - wyjaśnia różnicę między żyznością a urodzajnością - opisuje rozmieszczenie i warunki występowania głównych stref roślinnych na świecie - charakteryzuje piętra roślinne na wybranych obszarach górskich - podaje wspólne cechy piętrowości na przykładzie wybranych gór świata	Uczeń: - charakteryzuje czynniki glebotwórcze i procesy glebotwórcze, w tym zachodzące na obszarze, na którym znajduje się szkoła - dopasowuje do profili glebowych odpowiednie nazwy gleb - omawia przydatność rolniczą wybranych typów gleb na świecie - omawia czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi	Uczeń: - analizuje profil glebowy i rozpoznaje proces glebotwórczy - wskazuje przyczyny zróżnicowania profili glebowych poszczególnych typów gleb - wskazuje zależność między klimatem a występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym - wykazuje zależność szaty roślinnej od wysokości nad poziomem morza
--	--	---	--	---

III. Warsztaty terenowe

Uczeń: - podaje współrzędne geograficzne miejsca odkrywki geologicznej za pomocą odbiornika GPS - wymienia i rozpoznaje dominujące skały widoczne w odkrywce geologicznej	Uczeń: - porządkuje chronologicznie wydarzenia geologiczne w odkrywce geologicznej - wymienia struktury tektoniczne oraz ich elementy składowe widoczne w odkrywce geologicznej	Uczeń: - analizuje odkrywkę geologiczną i na jej podstawie wnioskuje o przeszłości geologicznej regionu - rozpoznaje efekt procesów rzeźbotwórczych zachodzących w miejscu obserwacji terenowych	Uczeń: - analizuje mapę geologiczną obszaru, na którym są prowadzone zajęcia terenowe, i porównuje ją z informacjami odczytanymi z odkrywki geologicznej - dokonywa obserwacji procesów geologicznych i	Uczeń: - dostrzega prawidłowości dotyczące procesów geologicznych i geomorfologicznych w miejscu obserwacji - sporządza dokumentację z przeprowadzonych zajęć terenowych i przedstawia jej
---	---	--	---	--

			geomorfologicznych zachodzących w okolicy miejsca zamieszkania	wyniki w wybranej formie
IV. Zmiany na mapie politycznej				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: państwo, granica państwa, enklawa, eksklawa, terytorium zależne • podaje różnice w powierzchni wybranych państw na świecie • wymienia największe i najmniejsze państwa świata i wskazuje je na mapie • podaje aktualną liczbę państw świata • wyjaśnia znaczenie terminów: kolonializm, dekolonizacja • wyjaśnia różnicę między integracją a dezintegracją państw • wymienia państwa powstałe po 1989 roku i wskazuje je na mapie świata • podaje przykłady organizacji międzynarodowych • podaje przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie • wymienia podstawowe wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego państw • wyjaśnia, czym jest PKB	Uczeń: • wymienia różnice między enklawą a eksklawą • wskazuje na mapie granice oraz stolice wybranych państw • omawia specjalny status Antarktydy • wymienia płaszczyzny integracji państw lub obszarów • wymienia główne cele działalności wybranych organizacji międzynarodowych • wskazuje na mapie świata obszary ważniejszych konfliktów zbrojnych • wymienia czynniki wpływające na rozwój państw • omawia prawidłowości w zróżnicowaniu przestrzennym państw świata pod względem PKB per capita • wyjaśnia, czym jest HDI • wymienia kraje o najwyższych i najniższych wartościach HDI	Uczeń: • omawia podział terytorialny mórz i oceanów podaje przykłady enklaw, eksklaw i terytoriów zależnych na świecie oraz wskazuje je na mapie • przedstawia wpływ kolonializmu i dekolonizacji na ludność byłych kolonii oraz jej kulturę • podaje przyczyny procesów dezintegracyjnych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej pod koniec XX w. • opisuje działalność ONZ • omawia przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych w wybranych regionach świata • opisuje wybrane konflikty zbrojne • omawia przyczyny zwiększania się dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw • omawia strukturę PKB według trzech głównych sektorów gospodarki • wyjaśnia, czym jest wartość dodana brutto (WDB)	Uczeń: • opisuje wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata • wskazuje na mapie obszary o niestalonym statusie omawia skutki kolonializmu i dekolonizacji opisuje kształtowanie się mapy politycznej świata do 1989 roku omawia wpływ przemian społeczno-ustrojowych po 1989 roku na podział polityczny świata analizuje przyczyny i skutki integracji europejskiej opisuje tendencje dezintegracyjne w Europie na przykładzie Katalonii omawia skutki współczesnych konfliktów zbrojnych porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego omawia prawidłowości przestrzenne w zróżnicowaniu państw świata pod względem PKB i HDI porównuje cechy krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego na wybranych przykładach	Uczeń: • opisuje historię utworzenia Sudanu Południowego • omawia wpływ kolonializmu i dekolonizacji na współczesny podział polityczny świata oraz występowanie konfliktów zbrojnych • omawia znaczenie Unii Europejskiej w przemianach społeczno-gospodarczych państw członkowskich • opisuje działalność wybranej organizacji międzynarodowej • omawia wpływ konfliktów zbrojnych na społeczeństwo i gospodarkę państw • opisuje ekonomiczne, demograficzne i społeczne cechy państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego

V. Ludność i osadnictwo

Uczeń: • podaje aktualną liczbę ludności świata • wymienia najludniejsze państwa świata i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: przyrost naturalny, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów, współczynnik przyrostu naturalnego • wyjaśnia znaczenie terminów: eksplozja demograficzna, regres demograficzny • wymienia etapy rozwoju demograficznego ludności • wyjaśnia znaczenie terminu współczynnik dzietności • wymienia typy demograficzne społeczeństw • podaje przykłady państw, których społeczeństwa się starzeją • wymienia czynniki rozmieszczenia ludności na Ziemi • wymienia bariery osadnicze • wyjaśnia znaczenie terminów: ekumena, subekumena, anekumena, gęstość zaludnienia • wymienia najgęściej zaludnione kraje na świecie • wyjaśnia znaczenie terminów: imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji, współczynnik salda migracji • dokonuje podziału migracji ze względu na zasięg • podaje główne kierunki współczesnych migracji na świecie • wskazuje na mapie przykładowe kraje emigracyjne i kraje imigracyjne • wymienia państwa, które w ostatnim czasie przyjęły najwięcej uchodźców • wymienia odmiany ludzkie • wyjaśnia znaczenie terminów: rasizm,	Uczeń: • omawia różnice w zaludnieniu regionów • oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego • podaje przyczyny eksplozji demograficznej i regresu demograficznego • podaje przykłady państw, w których występuje eksplozja demograficzna lub regres demograficzny • omawia model przejścia demograficznego • porównuje piramidy wieku i płci sporządzone dla wybranych krajów świata • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństw • omawia wybrane czynniki rozmieszczenia ludności na świecie • wskazuje obszary największej i najmniejszej koncentracji ludności na świecie • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • podaje główne przyczyny migracji zagranicznych na świecie • wskazuje na mapie przykłady krajów o dodatnim i ujemnym saldzie migracji zagranicznych • wyjaśnia, czym jest uchodźstwo • opisuje rozmieszczenie odmian ludzkich na świecie • wyjaśnia różnice między narodem a grupą etniczną • wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem narodowościowym	Uczeń: analizuje dynamikę zmian liczby ludności świata omawia zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie opisuje etapy rozwoju demograficznego na wybranych przykładach omawia zróżnicowanie struktury wieku na świecie charakteryzuje typy demograficzne społeczeństw na podstawie piramidy wieku i płci na wybranych przykładach omawia czynniki kształtujące strukturę wieku omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika dzietności na świecie przedstawia uwarunkowania rozmieszczenia ludności na świecie opisuje bariery ograniczające osadnictwo i podaje ich przykłady opisuje różnice w gęstości zaludnienia kontynentów opisuje migracje wewnętrzne omawia współczesne migracje zagraniczne i wymienia kraje, do których w ostatnich latach przybyło najwięcej imigrantów wyjaśnia przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji w wybranych krajach świata przedstawia rozmieszczenie państwa o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wskazuje różnice między uchodźstwem a migracjami ekonomicznymi omawia różnice między	Uczeń: wyjaśnia przyczyny zmian tempa wzrostu liczby ludności w skali globalnej i regionalnej analizuje zróżnicowanie przestrzenne współczynnika przyrostu naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych omawia społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny opisuje zróżnicowanie demograficzne społeczeństw omawia zróżnicowanie współczynnika feminizacji i współczynnika maskulinizacji na świecie omawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności na świecie opisuje problemy uchodźców • omawia przyczyny i skutki migracji zagranicznych na świecie przedstawia skutki zróżnicowania narodowościowego i etnicznego ludności na przykładzie wybranego państwa przedstawia konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie analizuje zróżnicowanie struktury wykształcenia ludności na świecie omawia główne założenia wybranych religii omawia konsekwencje zróżnicowania kulturowego ludności świata charakteryzuje procesy metropolizacji w wybranych regionach świata	Uczeń: • przedstawia skutki zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • ocenia skutki wysokiego i niskiego przyrostu naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych • ocenia skutki eksplozji demograficznej i regresu demograficznego • analizuje i ocenia zróżnicowanie mieszkańców różnych regionów świata pod względem dzietności • omawia konsekwencje starzenia się społeczeństw oraz zróżnicowanie przestrzenne tego zjawiska • przedstawia społeczno-ekonomiczne i ekologiczne skutki nadmiernej koncentracji ludności • analizuje skutki migracji w krajach emigracyjnych i w krajach imigracyjnych na przykładzie migracji Ukraińców do Polski w ostatnich latach • analizuje problemy państw o różnej zawartości socjoetnicznej • dostrzega związki między wykształceniem ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • opisuje wpływ wybranych religii na życie człowieka i gospodarkę
--	---	---	---	---

mniejszość narodowa, mniejszość etniczna - wymienia mniejszości narodowe w Polsce - wymienia przykłady języków urzędowych i języków sztucznych - podaje nazwy najbardziej rozpowszechnionych języków świata - wyjaśnia, czym jest wskaźnik analfabetyzmu - wyjaśnia znaczenie terminu religia - wymienia wybrane religie świata - wyjaśnia znaczenie terminów: kultura, krąg kulturowy - wymienia rodzaje jednostek osadniczych - wyjaśnia znaczenie terminów: wieś, miasto - wyjaśnia znaczenie terminu urbanizacja - wymienia płaszczyzny urbanizacji - wyjaśnia, czym jest metropolia - wymienia funkcje miast - wymienia najludniejsze zespoły miejskie świata - wyjaśnia znaczenie terminów: megamiasto, megalopolis - wyjaśnia znaczenie terminów: obszar wiejski, wieś - wymienia nowe funkcje obszarów wiejskich	i etnicznym - wymienia przykłady rodzin językowych - omawia zróżnicowanie językowe ludności świata - wyjaśnia, czym jest wskaźnik skolaryzacji - przedstawia strukturę religijną ludności świata - wymienia trzy wielkie religie uniwersalne - podaje przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem religijnym - wymienia główne kręgi kulturowe na świecie - wymienia kryteria podziału jednostek osadniczych na wsie i miasta - wymienia czynniki lokalizacji jednostek osadniczych - wyjaśnia, czym jest wskaźnik urbanizacji, oraz przedstawia jego zróżnicowanie na świecie i w Polsce - podaje przykłady miast o różnych funkcjach - wskazuje na mapie najludniejsze zespoły miejskie świata - wymienia formy zespołów miejskich - podaje przykłady megamiast oraz megalopolis i wskazuje je na mapie - omawia udział ludności wiejskiej w całkowitej liczbie ludności danego kraju - opisuje udział obszarów wiejskich w powierzchni kraju - przedstawia czynniki rozwoju obszarów wiejskich na świecie	mniejszością narodową a mniejszością etniczną opisuje strukturę narodowościową i etniczną ludności Polski przedstawia podział indoeuropejskiej rodziny językowej omawia przyczyny upowszechniania się wybranych języków na świecie omawia wartości wskaźnika analfabetyzmu i wskaźnika skolaryzacji w wybranych krajach opisuje zróżnicowanie religijne ludności świata omawia strukturę wyznaniową w wybranych państwach i w Polsce opisuje zróżnicowanie kulturowe ludności świata omawia fazy urbanizacji i ich przebieg w różnych rejonach świata omawia i rozpoznaje formy zespołów miejskich na świecie wyjaśnia zależność między udziałem ludności wiejskiej w całkowitej liczbie mieszkańców a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju opisuje nowe funkcje obszarów wiejskich	charakteryzuje typy fizjonomiczne miast i podaje ich przykłady omawia przyczyny wyludniania się obszarów wiejskich na przykładzie Europy wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce wyjaśnia przyczyny zacierania się granic między miastem a wsią	- podaje przykłady wpływu religii na społeczeństwo i gospodarkę w Polsce - analizuje na podstawie map cyfrowych zróżnicowanie sieci osadniczej na świecie - wyjaśnia różnice między procesami urbanizacji zachodzącymi w państwach o niskim i wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego - analizuje przyczyny i skutki urbanizacji w wybranych regionach świata - proponuje działania, które mogą zapobiec wyludnianiu się wsi
---	---	---	--	---